

RECENSË

Imuniteti, aspekte krahasimore – libër me vlera të shumta

Autorë: Arsim Bajrami, Migena Leskoviku,
Zemri Elezi dhe Florent Muçaj

Prof. Dr. Ksenofon Krisafi

Pak më shumë se një vit më parë doli në qarkullim libri *Imuniteti, aspekte krahasimore*. Autorë të tij janë Arsim Bajrami, Migena Leskoviku, Zemri Elezi dhe Florent Muçaj.

Çdo botim që i shtohet bibliotekës juridike shqiptare është i mirëpritur, sepse kontribuon në plotësimin e vakumeve të ndjeshme në shkencat juridike, vakume që për fat të mirë kanë filluar të mbushen çdo ditë e më shumë. Profesorë me përvojë, por edhe jo pak të rinj të apasionuar, secili në fushën e vet të studimeve, nëpërmjet botimit të punimeve të tyre, si monografi, tekste mësimore apo artikuj kanë sjellë dalëngadalë vlera të çmuara në shkencën juridike shqiptare.

Libri *“Imuniteti, aspekte krahasimore”*, i autorëve të nderuar Bajrami, Leskoviku, Elezi dhe Muçaj vjen në një fushë me interes të veçantë, në këto kohë problematike për ndërtimin e shtetit në përgjithësi dhe shtetit të së drejtës në veçanti, në hapësirat shqiptare, në Republikën e Shqipërisë, në Republikën e Kosovës dhe në Republikën e Maqedonisë. Dihet se gjithçka e mirë në progresin ekonomik e shoqëror të një vendi nis nga *“kontrata sociale”* e ndërtimit të një shteti të fortë dhe të civilizuar, ngritur mbi themele të shëndosha kushtetuese. Shtetasit, banorët e çdo shteti, ua kanë besuar këtë mision të madh e të rëndësishëm, sikurse edhe misionin tjetër gjithashtu shumë të rëndësishëm të përgatitjes së legjislacionit, akteve të së drejtës në përgjithësi, të zgjedhurve të tyre në parlamentet kombëtare ose mbi kombëtarë si dhe zyrtarëve të tjerë të rëndësishëm. Të vetëdijshëm për delikatesën e këtij misioni zgjedhësit janë kujdesur gjithmonë që t’iu krijojnë atyre kushtet maksimale për ushtrimin e një veprimtarie sa më normale dhe frytdhënëse, për të punuar të qetë e të patrazuar, pa ankthin ose kërcënimin e ndonjë pasoje për veprimtarinë që ushtrojnë, çka përfshihet dhe trajtohet nga statusi i imunitetit të tyre.

Pikërisht këtë temë me interes të veçantë kanë marrë përsipër dhe kanë trajtuar në librin e tyre autorët e lartpërmendur, duke sjellë që me zgjedhjen e saj si objekt studimi një kontribut të pamohueshëm. Vlerat dhe meritat e kësaj pune shtohen edhe më tej, nëse mbahet parasysh fakti që studimi është trajtuar sipas një metodologjie mjaft racionale.

Autoret, sikurse shprehen edhe vetë në parathënien e librit të tyre, janë *“ngacmuar”* nga zhvillimet e kohëve të fundit në Kosovë, Shqipëri dhe më gjerë, nga rastet e zbatimit në praktikë të imunitetit dhe veçanërisht nga zhvillimet që ai ka pasur në dekadën e fundit. Në përgatitjen e tij ata kanë përdorur metodën krahasuese, të kombinuar me metodën pozitive-juridike, duke u përpjekur që nëpërmjet këtij vështrimi të kryqëzuar dhe krahasues, të hiqen paralele përsa i përket rregullimeve kushtetuese dhe ligjore të çështjeve të imunitetit, duke i parë ato edhe në zbatimin e tyre në praktikën kushtetuese të tre vendeve, në të cilat është shtrirë studimi i autorëve.

Pasi kanë qëndruar jo pak mbi konsideratat e përgjithshme teorike juridike mbi temën e përzgjedhur, si dhe pasi kanë bërë një vështrim specifik mbi legjislacionin e disa prej vendeve me veçanti, me avantazhe ose me mundësi ndikimi mbi legjislacionin kushtetues të Shqipërisë, Kosovës dhe Maqedonisë, autorët kanë bërë objekt trajtimi legjislacionin dhe raste interesante nga praktika e të tre shteteve të lartpërmendur.

Vijnë të trajtuara me kursim por, sidoqoftë në masën e duhur, legjislacionet kushtetuese ose aktet përkatëse të SHBA, Mbretërisë së Bashkuar, Kanadasë, Francës, Gjermanisë, Italisë, Spanjës, Austrisë, Danimarkës, Belgjikës, Finlandës, Kroacisë, Ruisë, Meksikës, Brazilit dhe Australisë, ku çështjet e imunitetit shfaqen me ndonjë veçanti që meriton të njihet e të mbahet parasysh. Libri pasqyron gjithashtu edhe përvojën përkatëse të BE, duke u fokusuar te parlamenti evropian, te Këshilli i Ministrave si dhe te zyrtarët dhe punonjësit e tjerë të tij etj. Risi interesante është edhe trajtimi i përvojës së Komisionit të Venecias dhe standardeve të vendosura, prej tij në çështjet e imunitetit. Pas këtij trajtimi në një kuadër të gjerë e të përgjithshëm nis shtjellimi i legjislacioneve dhe praktikave kushtetuese në të tre vendet, Shqipëri, Kosovë dhe Maqedoni. Mjaft e gjerë dhe me interes është pjesa që i kushtohet çështjeve të imunitetit në Republikën e Kosovës, ku për shkak edhe të zhvillimeve të veçanta që u vërtetuan aty prej kohës kur ajo ishte nën administrimin ndërkombëtar e deri aktualisht, janë vërejtur edhe disa risi që, në njëfarë kuptimi, përbëjnë përvoja origjinale.

Në vijim me interes janë gjithashtu edhe *“Imuniteti dhe evoluimi i tij në qasje me zhvillimet kushtetuese dhe ligjore në Shqipëri”*, ku spikat ndër të tjera edhe pasqyrimi i jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese shqiptare.

Një pjesë që plotëson vështrimin krahasimor në hapësirat ballkanike është ajo që ka të bëjë me imunitetin në legjislacionin kushtetues maqedonas. Edhe pse tepër e kursyer në përmasë ajo sjell gjithsesi të dhëna me interes nga legjislacioni